

PROGRAM SIMPOZIJA I KNJIŽICA SAŽETAKA

**Ivan Rabuzin
i simbolika prirode
u umjetnosti
20. i 21. stoljeća**

Hrvatski muzej suvremene umjetnosti

PROGRAM SIMPOZIJA I KNJIŽICA SAŽETAKA

IVAN RABUZIN I SIMBOLIKA PRIRODE U UMJETNOSTI 20. I 21. STOLJEĆA

Virtualni simpozij povodom 100. obljetnice rođenja

Ivana Rabuzina

(Ključ, kod Novog Marofa, 27. 3. 1921. – Varaždin, 18. 12. 2008.)

25. i 26. ožujka 2021.

SADRŽAJ

Raspored izlaganja

5

Sažeci izlaganja

9

Životopisi

45

www.hmnu.hr

ORGANIZATOR SIMPOZIJA

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb

ORGANIZACIJSKI ODBOR SIMPOZIJA

dr. sc. Ivana Mance, dr. sc. Petar Prelog, dr. sc. Svjetlana Sumpor

Akademik Tonko Maroević (22. 10. 1941. – 11. 8. 2020.) sudjelovao je u radu Organizacijskog odbora do iznenadne i preuranjene smrti te je svojim zalaganjem i podrškom dao značajan doprinos osmišljavanju ovog simpozija.

INICIJATORICA I KOORDINATORICA SIMPOZIJA

dr. sc. Svjetlana Sumpor

POČASNI ODBOR SIMPOZIJA

mr. sc. Božo Biškupić, dr. sc. Stipe Botica, akademkinja Željka Čorak, Siniša Jenkač, Gabrijela Krmpotić Kos, Igor Zidić

POKROVITELJI SIMPOZIJA

Sabor Republike Hrvatske,
Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske
i Gradska skupština Grada Zagreba

PARTNER

Pučko otvoreno učilište Novi Marof, Novi Marof

SPONZOR

Amadria Park

PROGRAM SIMPOZIJA I KNJIŽICA SAŽETAKA

Ivan Rabuzin i simbolika prirode u umjetnosti 20. i 21. stoljeća

Virtualni simpozij
povodom 100. obljetnice rođenja
Ivana Rabuzina

(Ključ, kod Novog Marofa, 27. 3. 1921. – Varaždin, 18. 12. 2008.)

Gradska skupština
Grada Zagreba

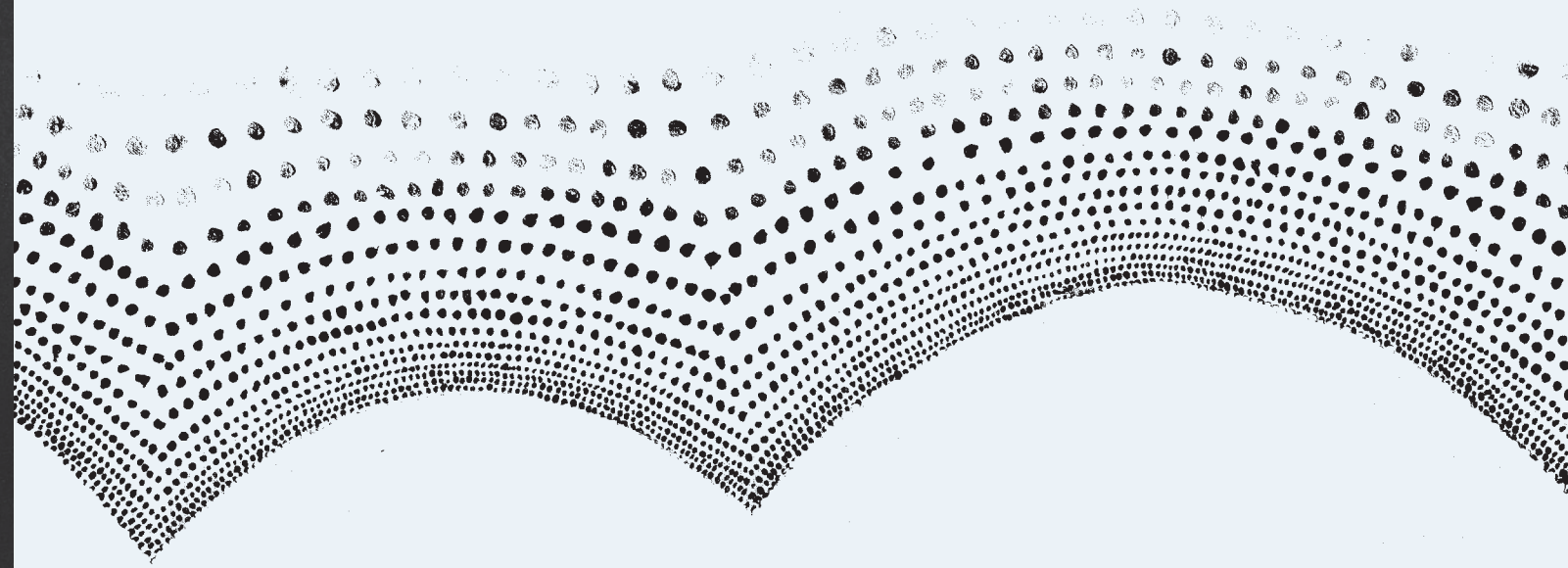
AMADRIA PARK

Raspored izlaganja

Ivan Rabuzin i simbolika prirode
u umjetnosti 20. i 21. stoljeća

Četvrtak, 25. 3. 2021.

Poetika Ivana Rabuzina
Suvremeni društveni kontekst
Motivi i radne procedure

Petak, 26. 3. 2021.

Pejzaži 20. stoljeća
Usporedbe
Kontrapunkti

Četvrtak, 25. 3. 2021.

- 9.30 Otvaranje simpozija. Obraćanje pokrovitelja simpozija, predsjednika Hrvatskog sabora, Gordana Jandrokovića, i ministrice kulture i medija, dr. sc. Nine Obuljen Koržinek, ravnateljice HMNU-a Gabrijele Krmpotić Kos, i Organizacijskog odbora simpozija.

Poetika Ivana Rabuzina

- 10.00 – 10.20 Ivana Mance: *Retorika slike Ivana Rabuzina*
 10.20 – 10.40 Ivana Bašičević Antić: *Ivan Rabuzin – od tumačenja Miće Bašičevića do danas*
 10.40 – 11.00 Igor Loinjak: *Krajolik kao topos – prilog razumijevanju Rabuzinovih krajolika*
 11.00 – 11.10 Rasprava
 Moderator: Petar Prelog
 11.10 – 12.10 Pauza

Suvremeni društveni kontekst

- 12.10 – 12.30 Snježana Pintarić: *Ivan Rabuzin i brendiranje umjetnosti*
 12.30 – 12.50 Ante Žaja: *Skurjeni, Rabuzin i Zwirner: dva nepoznata pisma Rabuzina Skurjeniju (1964.)*
 12.50 – 13.10 Sanja Prijatelj: *Vrbovečke veze*
 13.10 – 13.20 Rasprava
 Moderator: Ivana Mance
 13.20 – 14.00 Pauza

Motivi i radne procedure

- 14.00 – 14.20 Vinko Srhoj: *Umnogostručeni krajolik Ivana Rabuzina ili o geometrijskom uzorkovanju*
 14.20 – 14.40 Vesna Delić Gozze: *Ivan Rabuzin – slikanje „rastriranoga“ reda*
 14.40 – 15.00 Tamara Rukavina i Rafaela Tassotti: *Cvijeće i cvjetni motivi zagorskog kraja u opusu Ivana Rabuzina*
 15.00 – 15.20 Goran Đurđević i Suzana Marjanić: *Rabuzinovo stablo: priroda bez društva*
 15.20 – 15.30 Rasprava
 Moderator: Svjetlana Sumpor

Petak, 26. 3. 2021.

Pejzaži 20. stoljeća

- 10.00 – 10.20 Ivan Kokeza: *Zavičajni pejzaž u opusu Otona Ivekovića: ogledni primjeri prve polovine 20. stoljeća*
 10.20 – 10.40 Petar Prelog: *Priroda u djelima slikara Udruženja umjetnika Zemlja (1929.–1935.)*
 10.40 – 11.00 Vesna Burojević: *Sava Šumanović – portretista sremskog pejzaža*
 11.00 – 11.20 Snježana Pavičić: *Ratni pejzaži Marijana Detonija i Josipa Seissela (1941.–1945.)*
 11.20 – 11.30 Rasprava
 Moderator: Ivana Mance
 11.30 – 12.30 Pauza

Usporedbe

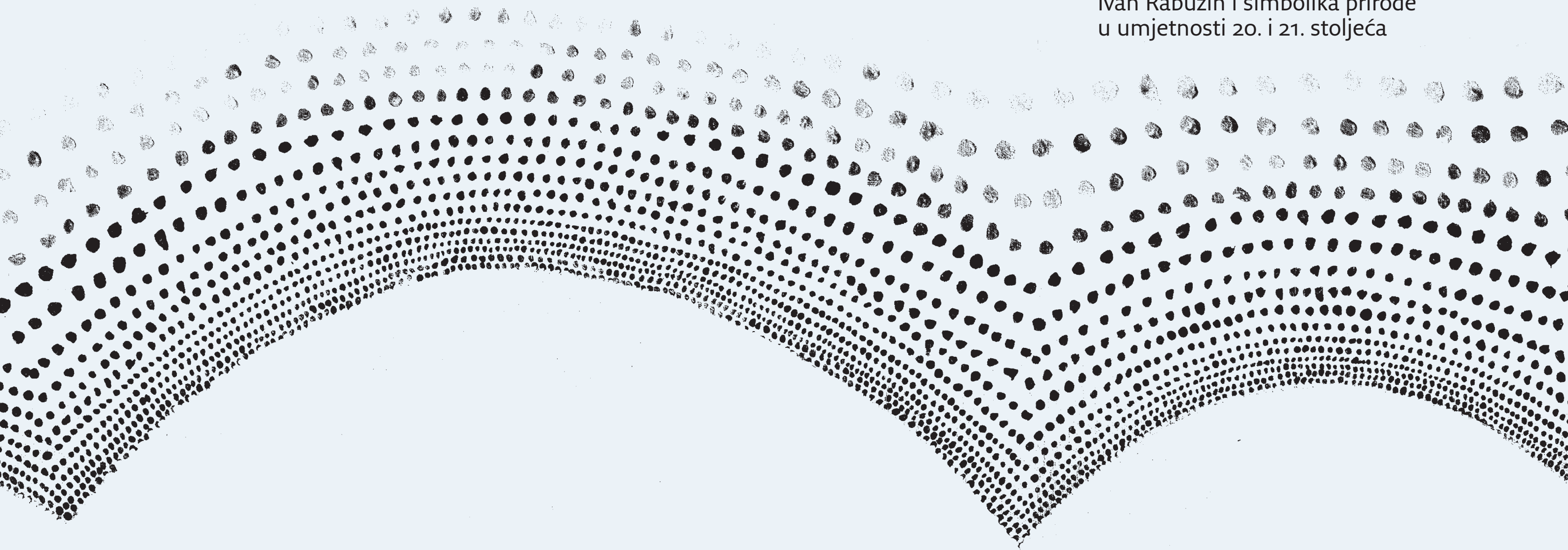
- 12.30 – 12.50 Mihaela Cik: *Rabuzinovi bregi i Lackovićeve ravnice: odjeci zavičaja u crtežima Ivana Rabuzina i Ivana Lackovića Croate*
 12.50 – 13.10 Nikola Albaneže: *O metodi – usporedba procesa rada Ivana Rabuzina i Vjenceslava Richtera*
 13.10 – 13.30 Klara Macolić: *Nerealizirani projekt Galerije Rabuzin u Varaždinu arhitekta Vjenceslava Richtera*
 13.30 – 13.50 Helena Kušenić: *Paralelizam umjetničkih vizija i (trans)formacija krajolika*
 13.50 – 14.00 Rasprava
 Moderator: Svjetlana Sumpor
 14.00 – 14.30 Pauza

Kontrapunkti

- 14.30 – 14.50 Svjetlana Sumpor: *Utopijsko i distopijsko u likovnoj umjetnosti*
 14.50 – 15.10 Katarina Rukavina: *Dekonstrukcija pejzaža u suvremenoj umjetnosti: instalacija 'Sanjaju li biljke sutrašnjicu?' Igora Eškinje*
 15.10 – 15.30 Vana Gović i Ksenija Orelj: *Dvoznačnost prirode u suvremenoj umjetnosti – slučaj Mirne Kutleše i Igora Eškinje*
 15.30 – 15.50 Gabrijela Krmpotić Kos: *Odjeci memorije djetinjstva kroz glazbeni kontrapunkt: Ivan Rabuzin, Dora Pejačević i Božidar Kunc*
 15.50 – 16.00 Rasprava
 Moderator: Petar Prelog
 16.00 Zatvaranje simpozija. Obraćanje ravnateljice HMNU-a i Organizacijskog odbora simpozija.

Sažeci izlaganja

Ivan Rabuzin i simbolika prirode
u umjetnosti 20. i 21. stoljeća

Četvrtak, 25. 3. 2021.

Poetika Ivana Rabuzina
Suvremeni društveni kontekst
Motivi i radne procedure

Petak, 26. 3. 2021.

Pejzaži 20. stoljeća
Usporedbe
Kontrapunkti

Poetika Ivana Rabuzina

- 31 Ivana Mance: *Retorika slike Ivana Rabuzina*
19 Ivana Bašičević Antić: *Ivan Rabuzin – od tumačenja Miće Bašičevića do danas*
29 Igor Loinjak: *Krajolik kao topos – prilog razumijevanju Rabuzinovih krajolika*

Suvremeni društveni kontekst

- 33 Snježana Pintarić: *Ivan Rabuzin i brendiranje umjetnosti*
40 Ante Žaja: *Skurjeni, Rabuzin i Zwirner: dva nepoznata pisma Rabuzina Skurjeniju (1964.)*
35 Sanja Prijatelj: *Vrbovečke veze*

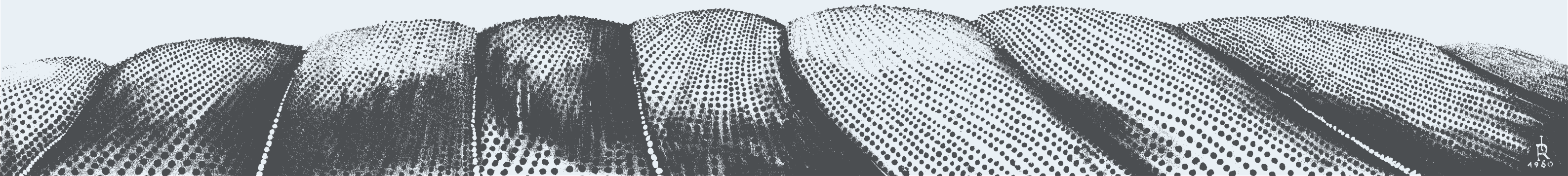

Motivi i radne procedure

- 38 Vinko Srhoj: *Umnogostručeni krajolik Ivana Rabuzina ili o geometrijskom uzorkovanju*
22 Vesna Delić Gozze: *Ivan Rabuzin – slikanje „rastriranoga“ reda*
37 Tamara Rukavina i Rafaela Tassotti: *Cvijeće i cvjetni motivi zagorskog kraja u opusu Ivana Rabuzina*
23 Goran Đurđević i Suzana Marjanić: *Rabuzinovo stablo: priroda bez društva*

Pejzaži 20. stoljeća

- 26 Ivan Kokeza: *Zavičajni pejzaž u opusu Otona Ivekovića: ogledni primjeri prve polovine 20. stoljeća*
34 Petar Prelog: *Priroda u djelima slikara Udruženja umjetnika Zemlja (1929.–1935.)*
20 Vesna Burojević: *Sava Šumanović – portretista sremskog pejzaža*
32 Snježana Pavičić: *Ratni pejzaži Marijana Detonija i Josipa Seissela (1941.–1945.)*

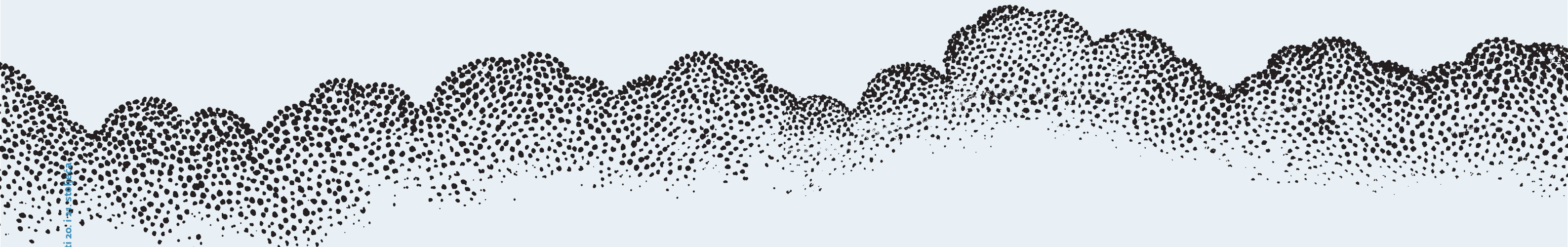

Usporedbe

- 21 Mihaela Cik: *Rabuzinovi bregi i Lackovićeve ravnice: odjeci zavičaja u crtežima Ivana Rabuzina i Ivana Lackovića Croate*
- 18 Nikola Albaneže: *O metodi – usporedba procesa rada Ivana Rabuzina i Vjenceslava Richtera*
- 30 Klara Macolić: *Nerealizirani projekt Galerije Rabuzin u Varaždinu arhitekta Vjenceslava Richtera*
- 28 Helena Kušenić: *Paralelizam umjetničkih vizija i (trans)formacija krajolika*

Kontrapunkti

- 39 Svjetlana Sumpor: *Utopijsko i distopijsko u likovnoj umjetnosti*
- 36 Katarina Rukavina: *Dekonstrukcija pejzaža u suvremenoj umjetnosti: instalacija 'Sanjaju li biljke sutrašnjicu?' Igora Eškinje*
- 24 Vana Gović i Ksenija Orelj: *Dvoznačnost prirode u suvremenoj umjetnosti – slučaj Mirne Kutleše i Igora Eškinje*
- 27 Gabrijela Krmpotić Kos: *Odjeci memorije djetinjstva kroz glazbeni kontrapunkt: Ivan Rabuzin, Dora Pejačević i Božidar Kunc*

Nikola Albaneže
Aukcijska kuća Kontura, Zagreb
nikola.albaneze@gmail.com

O metodi - usporedba procesa rada Ivana Rabuzina i Vjenceslava Richtera

Postupak koji u svom radu primjenjuje likovni umjetnik nije samo njegovo osnovno sredstvo izražavanja, rukopisna tehnika u užem smislu baratanja alatom (olovkom, kistom, dljetom itd.) – onako kao što i svaki majstor, zanatlija ima svoju tehniku – nego i način ovladavanja, u konstruktivnom pogledu, individualnom – stoga i jedinstvenom – umjetničkom predodžbom. Taj je postupak metoda, a to znači da između nje i umjetničkoga stila postoji strogo uvjetovana korelacija; stil naprosto ovisi o metodi, oslanja se na nju ili čak iz nje izrasta.

Ivan Rabuzin izgradio je svoj stil na metodi koju kritika opisuje kao „dodavanje mnogobrojnih istovrsnih, uglavnom kružnih elemenata, koji tvore nekoliko osnovnih motiva (...) raspoređenih u pravilnim ritmičnim nizovima, svodeći pojave na geometrijske oblike“. On je toj metodi – do koje je s vremenom došao – jednom usvojenoj, ostao vjeran; ona je postala njegovim zaštitnim znakom što ga je likovna kritika uočila, analizirala i nadahnuto tumačila.

Jednako tako, ni za umjetnika koji je po vokaciji primarno arhitekt, nipošto nije neobično ukoliko utvrdi metodu po kojoj pristupa svome likovnom radu. Štoviše, Vjenceslav Richter je metodološki pristup, kao i sam metodički postupak, uzdigao na razinu teoretske sveobuhvatnosti. Sklon eksperimentu, on je mijenjao metode, a onu koju bi primjenjivao programatski je isticao. Primjer su spontani crtež i grafika, koje autor supostavlja sistemskom crtežu i grafici.

Dvije slične metode – gomilanje točkica i kružića (koji izduživanjem prelaze u nepravilne elipse), naslonjenih jedni na druge, izvedenih slobodnim rukopisom – dovele su do dva različita rezultata: naivistički idealizirane slike svijeta kod Rabuzina te organske apstrakcije s imanentnom, ponekad i pejzažnom asocijativnošću, kod Richtera. Kod Rabuzina navedeni je postupak obilježio veći dio njegova opusa, kod Richtera jedan izdvojeni ciklus. Međutim, premda različiti, na podrobniji pogled ti rezultati imaju i određene dodirne točke, sličnosti koje zavrjeđuju komparativno propitivanje.

dr. sc. Ivana Bašičević Antić
Fond Ilija & Mangelos, Novi Sad (Srbija)
ibasicevic@yahoo.com

Ivan Rabuzin - od tumačenja Miće Bašičevića do danas

Na početku dvadeset i prvog stoljeća, iščitavanje slikarstva Ivana Rabuzina dobija posve nove i drugačije sadržaje. U duhu je to riječi Dimitrija Bašičevića, kritičara čijem ću se pristupu vraćati često u ovom izlaganju, a koji je 1960. godine napisao: „Kada jednom u budućnosti rađanje ovog talenta postane historija, možda će sve to izgledati mnogo jednostavnije. Nego danas.“ Jednostavnije odista jeste, i to najpre usled toga što je pokret naive u okviru kojeg je Rabuzin nikao, stvarao i izlagao za života, dobio drugačije interpretacije i tretman u okviru savremene umetnosti, a onda i usled umnogome izmenjenog odnosa čoveka i prirode. Izlazak slikara u prirodu radi potrage za originalnim formama njene prezentacije doveo je impresioniste do gotovo revolucionarnih pomaka u tretiranju te tematike. Umesto formiranog oblika posmatrač se našao izgubljen u fragmentima slike do tačke da gotovo nije znao šta posmatra. No, onda se polako taj subjektivni, sasvim slobodan prikaz onoga što umjetnik vidi pretvorio u nešto sasvim normalno, čak očekivano te nam se u radovima slavnoga Henrija Rousseaua priroda čini magičnom i izuzetno moćnom, što je slikar postigao snažnim koloritom i uvećanjima pojedinih segmenata do neprirodnih srazmera.

Ivan Rabuzin slika prirodu u periodu procvata naivne umjetnosti u tadašnjoj Jugoslaviji iznenadivši sve činjenicom da je idiličan harmoničan prizor ono što on vidi dok u isto vreme većina njegovih kolega u prirodi vide samo elemente neposrednog okruženja, realne prizore iz svakodnevice na selu. No, Rabuzin se seli u neke maštane pejzaže, razvija te oblike i specifičan kolorit osvojivši tako sasvim osobit, prepoznatljiv slikarski stil. Već krajem 20. stoljeća čovečanstvo se suočilo sa nizom katastrofalnih efekata razvoja moderne civilizacije koja se širila gušeći prirodu te je prizor prirodne lepote postao san modernog čoveka, fatamorgana za one koji su živeli ili žive u prenapučenim megalopolisima. U takvom svetu Rabuzinovi pejzaži prostor su utopije kojom se tretira namučeni duh pojedinca osamljenog i izgubljenog u gužavama i ubrzanju moderne civilizacije, ugušenog njenim mračnim zagađenjima.

Vesna Burojević
Galerija slika „Sava Šumanović“, Šid (Srbija)
direktor@savasumanovic.rs

Sava Šumanović - portretista sremskog pejzaža

Ovaj rad predstaviće umetnika Savu Šumanovića kroz neprikosnoveno dominantnu temu celokupnog stvaralačkog opusa – pejzaž – sa naročitim osvrtom na poslednji stvaralački period koji ugledni istoričari umetnosti, naučnici i muzeološki stručnjaci smatraju najznačajnijom umetnikovom fazom.

Tema pejzaža, konstantno prisutna u opusu umetnika, dominira tokom perioda od 1932. do 1942. godine. Šumanović je tada naslikao oko tri stotine pejzaža, a činjenica da se u Galeriji slika „Sava Šumanović“ u Šidu čuva oko stotinu i pedeset pruža mogućnost integralnog sagledavanja kretanja umetnika u okviru odabrane teme.

Ovim izlaganjem skrenuću pažnju na prethodne uticaje, savladana znanja, iskustvo Pariza, namere umetnika koje ga vode ka ostvarenju velikog cilja – stvaranju sopstvenog prepoznatljivog stila kada uspeva da sintetiše klasično i moderno, figuru i pejzaž, realnost i lični doživljaj. Pored osvrta na ostvarenja iz dvadesetih godina, utvrdiću prelomni momenat (1928. godine) kada je umetnik spoznao da su mu oduvek na dohvata ruke bili najlepší motivi. Takođe, objasniću značaj i ulogu poslednjeg boravka u Parizu (1929. godine) kada se opredelio za put kojim dalje želi da nastavi. Smelu odiseju započeo je nakon dve godine konstantnog upoznavanja sa bojom i svetlom šidske krajine. Usledio je nastanak kulturnih pejzaža jugoslovenske umetnosti dvadesetog veka. Prepliću se motivi: putevi, krošnje, žitna polja, šumarci i usamljeno drveće, seoske ulice, jeseni, zime, proleća....

Za stvaranje dela za večnost, što je bio cilj Save Šumanovića, pored talenta, obrazovanja, iskustva, poštovanja tradicije, neophodan činilac je emotivna veza umetnika sa onim što prenosi na platno. Upravo ta emocija, slika koju Šumanović nosi u sebi tokom svih putovanja i školovanja, omogućila je nastanak šidskih pejzaža. Kompozicije koje je stvarao predstavljaju njegov duboki lični doživljaj prirode koju ne imitira već je poštuje i duboko joj se divi, o čemu je ostavio i dragocene zapise. Ovaj rad će ukazati na složeni značaj i uticaj lične, Šumanovićeve veze sa odabranim motivima za nastanak umetničkog dela.

Mihaela Cik
samostalna istraživačica
mihaela.cik@gmail.com

Rabuzinovi bregi i Lackovićeve ravnice: odjeci zavičaja u crtežima Ivana Rabuzina i Ivana Lackovića Croate

Lirski ugođaj te težnja prema apstrahiranju motiva neka su od zajedničkih obilježja stvaralaštva Ivana Rabuzina i Ivana Lackovića Croate koja se posebno uočavaju na njihovim crtežima krajolika. Iako se u njima očituje udaljavanje od topografskih pojedinosti, iz crteža se može zaključiti da zavičajni predjeli ovim umjetnicima predstavljaju početni impuls za stvaranje. Tako su istraživači uočili da su dominantni kompozicijski elementi kod Rabuzina krug i polukrug koje koristi kod prikaza oblaka, cvjetova, krošanja i prepoznatljivih brežuljaka Hrvatskog zagorja. Kod Lackovića pak u gradnji kompozicije ključnu ulogu imaju naglašene horizontale s ponekim vertikalnim ili dijagonalnim istakom, što odgovara ravničarskom podravskom krajoliku sa šumskim predjelima. Ovakvo svođenje kompozicija na osnovne elemente otvara mogućnosti da se oni dovedu u vezu sa značenjem koje obično nose, pa se tako u literaturi Rabuzinova djela opisuju kao nositelji vedrog raspoloženja dok se uz Lackovićeva vezuju spokoj i melankolija. Stoga će se u ovom radu oblikovna načela dvojice umjetnika usporediti s onima koja se javljaju u drugim vrstama vizualnog komuniciranja te utvrditi podudaraju li se značenja pripisana crtežima s asocijacijama koje se javljaju kod promatrača koji nisu profesionalno vezani za umjetnost. Osim toga, pažnja će se posvetiti i drugim čimbenicima koji mogu utjecati na tumačenje umjetničkih djela, osobito podacima iz života umjetnika, pri čemu se postavlja pitanje o prednostima i nedostacima takvog pristupa.

Vesna Delić Gozze
povjesničarka umjetnosti u miru, Dubrovnik
vesnadg@gmail.com

Ivan Rabuzin - slikanje „rastriranoga“ reda

Slikarstvo krajolika uvijek pokazuje, uz početno vidljivo na prikazivačkoj razini izvanjskoga, fizičkog svijeta, još nešto, kao neodvojivi, prevladavajući sloj, kao dio autorskog stava koji nadilazi sami motiv. Tako je i u slučaju Rabuzinovih krajolika kao stanja uma. Topografija okoliša koji okružuje slikara, gdje se na blagim linijama „brega“ pridodaju zalihe selektivnoga sjećanja i idilā izniklih u mašti, otvara slikarev svijet pažljivoga slaganja dijelova. Na Rabuzinovim slikarskim poljima vlada izmaštani red, pomno uređeni „rezervat“ bez ljudskih likova, nema ni naznaka štafaže životinjskog svijeta. Prisutna je slikareva stalna potreba za harmoniziranjem, gotovo renesansna nakana za ravnotežom, wölflinovskim rječnikom, jednakovrijedno istaknutih elemenata.

Na temelju pet Rabuzinovih slika koje se nalaze na dubrovačkom području, od kojih su četiri ulja na platnu iz privatnog vlasništva, pokazuje se slikarevo strpljenje rukom oslikanog „rastriranja“, zanatskog multipliciranja uzoraka unutar motivskih polja. Slikarskim uzorkovanjem površine, površina napreduje u ručnim radom nanizanim malim vrtlozima kistom unutar omeđenih organskih okvira površina stvari i prirodnih elemenata.

Rabuzinovi volumeni, krošnje, livade, brežuljci i oblaci bujaju i meandriraju, nadovezuju se u perspektivi, varirajući sasvim osobnu topografiju. Slikarevo ulančavanje obliha volumena, kao tijesto uskislih i nabreklih, kao da odaje autorov miroljubivi pakt s tektonikom prirode i njezinim raslinjem. Snolika geologija u kojoj caruju ponavljani cvjetni otisci, koji grade zaštićeni svijet. Prostor se odmotava u horizontalnim pojasevima neba, potom oblaka, pa pojasevima „brega“ s gusto nanizanim krošnjama koje ponavljaju sličnu, ovalnu formu. Učestali je pojas blizoga plana rascvjetalih stabala ili grmova pa konačno prednji plan livada kao cjelokupno ornamentirano polje osuto cvjetovima ili pak uzorkovanih poruba duž staza i obruba mikropolja. I kad su krošnje stabala gole i na grmovima je vidljiva mreža strukture granja, oni su samo pojedinačni spontani primjerci ili akcenti na podlozi uređenoga, bujnog rasta, koji nikada ne prerasta red i ne postaje neobuzdana prirodna sila.

Goran Đurđević
samostalni istraživač
goran.djurdjevich@gmail.com

dr. sc. Suzana Marjanić
Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
suzana@ief.hr

Rabuzinovo stablo: priroda bez društva

Ekokritika se pojavila kao rezultat i jedan od mogućih odgovora na pitanja koja je počela postavljati postmoderna. Obuhvaća propitivanja entiteta poput kulture, prirode, medija, društva, ljudi, kao i svijeta koji nije ljudski te njihovih reprezentacija i prožimanja. U jednoj od svojih niša, ekokritika se našla u doticaju s likovnošću, što su napose istraživali Suzaan Boettger, Amanda Boetzkes, Alan C. Braddock, Mark A. Cheetham, Maura Coughlin i Emily Gephart, De-nin Lee, William J. T. Mitchell, James Nisbet, Andrew Patrizio, Greg Thomas te mnogi drugi, a u regionalnom kontekstu Barbara Martinović i Dubravka Đurić. Njihova su istraživanja potaknula drugačije poglede na slikarstvo, likovnost i prirodu (uključujući okoliš, pejzaž/krajolik i prostor), a autori ovog izlaganja primijenit će ih na propitivanje ekokritičke perspektive naivnog slikarstva Ivana Rabuzina.

Najprije će se iznijeti kratak pregled ekokritike u odnosu na likovnost, a potom interpretirati Rabuzinov motiv stabla koji dominira njegovom rajskom, zamrznutom slikom svijeta bez društva – sa zamjetnim odsustvom životinja i ljudi. Potvrdit će se teza Duška Kečkemeta, iznesena u njegovom ekokritičkom članku „Stablo u slikarstvu Hrvatske“, objavljenom u knjizi Nikole Viskovića o kulturnoj botanici (Nikola Visković: *Stablo i čovjek: prilog kulturnoj botanici*, Zagreb, Antibarbarus, 2001.), o tome da većina naivnih slikara ne prikazuje stablo kao realni predmet svoje okoline nego kao simbol vanrealnog.

Vana Gović
Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja, Rijeka
vana@ppmhp.hr

Ksenija Orelj
Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka
ksenija.orelj@mmsu.hr

Dvoznačnost prirode u suvremenoj umjetnosti - slučaj Mirne Kutleša i Igora Eškinje

Participacija bilja u svijetu umjetnosti često je uvjetovana njegovom reprezentativnošću, odnosno estetskim karakteristikama koje mogu poslužiti kao inspiracija i poticaj različitim izražajnim nagnućima umjetnika, bilo u vidu centralne teme rada ili samo dekorativnog dodatka. Neugledni, ni po čemu posebni predstavnici biljnog svijeta, svakodnevno prisutni u ljudskim habitatima, put do vizualnih umjetnosti pronalaze teže.

Recentna umjetnička produkcija dvoje riječkih umjetnika – izložbe *Vrt u ogledalu* Mirne Kutleše (Galerija Flora, Dubrovnik, 2019.) i *Sanjaju li biljke sutrašnjicu?* Igora Eškinje (Galerija Drugo more, Rijeka, 2020.) – propituje tezu o nevidljivosti prirode pomičući prirodu s margine ljudske percepcije u središte umjetničkog interesa. Oba rada zainteresirana su za biljke kao rubnu zajednicu, koju se uobičajeno percipira manje vrijednom zbog njene „bezglasnosti, slabije pokretnosti, pretpostavljenog nedostataka psihizma i osjetljivosti“, kao što je to primijetio Nikola Visković u knjizi *Stablo i čovjek: prilog kulturnoj botanici* (Zagreb, Antibarbarus, 2001.). Mirna Kutleša radi minuciozne crteže nereprezentativnih biljčica na različitim podlogama, među inim i na zidnim tapetama. Tapetama se kao osnovnim medijem služi Igor Eškinja, koji na njih aplicira fotografirane i digitalno obrađene uzorke korova. Iako između Kutlešina i Eškinjina rada postoje srodnosti na formalnoj razini, njihov je odnos prema zanemarenom biljnom svijetu bitno drugačiji. Dok Eškinja prirodi prilazi kao mjestu učenja o društvu, Kutleša joj prilazi kao mjestu učenja o sebi. Dok Eškinja tematizira odsutnost čovjeka i autonomiju prirode, kod Kutleše je čovjek neodvojiv i presudno određen doživljajem prirode.

Interpretacija navedenih radova dodatno će se produbiti primjenom dihotomija priroda – kultura, organsko – artifično,

utopijsko – distopijsko s ciljem iščitavanja prikaza biljnog svijeta kao izraza oponirajućih umjetničkih senzibiliteta.

Imajući u vidu recentan interes za florealnu tematiku u suvremenoj umjetnosti, može se reći da „biljkama u prostoru galerije pristupamo kao simptomu neuravnoteženog odnosa ljudi i biljaka, ali i kao pozivu za njegovo preispitivanje u vrijeme krize“, kao što je to primijetio Giovanni Alois u knjizi *Why Look at Plants?* (Leiden, Brill Rodopi, 2018.). Kroz umjetnički rad Kutleše i Eškinje pratimo odnos čovjeka i prirode u okrilju umjetnosti.

Ivan Kokeza
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
i.kokeza@hismus.hr

Zavičajni pejzaž u opusu Otona Ivekovića: ogledni primjeri prve polovine 20. stoljeća

U hrvatskoj je povijesti umjetnosti ime Otona Ivekovića sinonim za žanrovsko historijsko slikarstvo druge polovine 19. i prve polovine 20. stoljeća. U takvom je kontekstu, usprkos istaknutim likovnim kvalitetama, Ivekovićevo pejzažno slikarstvo ostalo tek djelomično istraživano i prezentirano. Dobar dio toga opusa i danas je slabije poznat ili posve nepoznat (pohranjen u depoima galerija i muzeja ili neotkriven u privatnim kolekcijama). Stručno-znanstveni simpozij posvećen Ivanu Rabuzinu i simbolici prirode u umjetnosti 20. i 21. stoljeća prilika je da se Ivekovićevo moderno pejzažno slikarstvo iznova predstavi i revalorizira. Izlaganje će se posvetiti prvenstveno pejzažima Otona Ivekovića iz prve polovine 20. stoljeća te će iskoristiti prigodu da preispita Ivekovićevo ulogu u razvoju modernog zavičajnog slikarstva. Najprije će se navesti osnovne informacije iz umjetnikova životopisa, napose one vezane za razvitak interesa prema modernom pejzažu i začetke tzv. nacionalnog izraza u umjetnosti krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Potom će se predstaviti ogledni primjeri iz 20. stoljeća – prikazi Klanjca i Velikog Tabora s pripadajućim krajobrazima. Na temelju likovnih analiza u konačnici će se vrednovati Ivekovićevo doprinos slikanju zagorskog krajolika i hrvatskom pejzažnom slikarstvu općenito. Osim toga, potražiti će se eventualne formalno-stilske paralele s kasnijim hrvatskim slikarima.

Gabrijela Krmpotić Kos
Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb
gabrijela.krmpotickos@hmnu.hr

Odjeci memorije djetinjstva kroz glazbeni kontrapunkt: Ivan Rabuzin, Dora Pejačević i Božidar Kunc

Sjećanje na djetinjstvo i idealan pejzaž poveznice su djela Ivana Rabuzina sa skladbama iz ciklusa *Život cvijeća* Dore Pejačević i *Mlado lišće* Božidara Kunca. Likovni umjetnik Ivan Rabuzin i glazbeni umjetnici Dora Pejačević i Božidar Kunc upravo s radošću i sjetom evociraju uspomene iz svojih djetinjstava. Sve troje posjeduje ono dječje u sebi, živo, pokretno, vole se igrati, a najviše im je zajedničko snivanje. Njima je dopušteno u njihovim stilovima, likovnim i glazbenim, snivati, što svako dijete čini i uživa u tome. Svi uživaju u tom snu, san stvara novi stih, sliku, pjesmu, kojima je sve oprošteno. Ovi umjetnici su nam svaki na svoj način omogućili da na tren ili dva pobjegnemo u djetinjstvo te su nam darovali priliku za iskren i radostan osmijeh te pokoju (najčešće skrivenu) suzu.

U izlaganju, djela Dore Pejačević i Božidara Kunca promotrit će se kroz odabir kompozicija u formi klavirske minijature te će se istaknuti analogija između glazbe i slikarstva – muzikološki pojam „tonske slike“ dopušta, naime, povlačenje paralele između ovih skladatelja i Ivana Rabuzina, čija se djela također mogu promatrati kao stanovite „tonske slike“. Ivan Rabuzin također mašta, prikazuje svijet poetski uzvišeno, zapravo sklada svojevrsnu likovnu „Odu radosti“ ili pak manje i „kraće“ tonske slike u akvarelima, bakropisima i crtežima. Pored toga, poznato je i da je Ivan Rabuzin bio nadahnut i inspiriran glazbom, koju je konzumirao u velikim količinama. S obzirom na dobro poznavanje glazbenih opusa Dore Pejačević i Božidara Kunca, koje sam već definirala kao dječja maštanja, namjera je, dakle, u izlaganju usporediti ove umjetnike.

Ivan Rabuzin, Dora Pejačević i Božidar Kunc, svaki u svome mediju, prikazuju život kao da je promatran kroz dječje oči. Živahnost igre i nesputano maštanje prisutni su kao načelo i u skladbama i u slikama. Zajednička im je svakako i harmonička struktura, uz poteškoće tehničke naravi, ali i suptilnost u interpretaciji. Njihova djela struje u prepoznatljivoj disonanci, pružajući nam umjetnički užitak kako u vizualnoj, tako i u glazbenoj izvedbi.

Helena Kušenić
Muzej grada Koprivnice, Koprivnica
hkusenic@muzej-koprivnica.hr

Paralelizam umjetničkih vizija i (trans)formacija krajolika

Ivan Rabuzin pripadnik je zagorskog kruga naivne umjetnosti koji je, svjesno se udaljivši od realističkih formi, u svojim djelima uspostavio svijet „arealnih“ oblika i prostora. Stilizacijom i deindividualizacijom prepoznatljivih elemenata stvarnosti stvorio je vlastiti sustav znakova temeljen na redukciji, repetitiji, geometrizaciji, specifičnoj stilizaciji i kolorističkim kompozicijama koje ritmiziraju oblike i prostor. Zahvaljujući tome, figuracija se u njegovim djelima uspješno pretapa u apstrahirane kompozicije univerzalnih i vizionarskih vrijednosti, kompozicije usredotočene na simboliku i ugođaj. Svođenje elemenata na geometrijske forme otkriva intelektualan pristup oblikovanju kroz pojednostavljanje i pročišćavanje oblika. Takvim pristupom umjetnik konkretizira svoju viziju harmoničnog svemira i života. Njegovim oblicima odiše mir, vedrina i harmonija u kojima otkrivamo slavlje života.

Sličnim premisama vodi se suvremeni umjetnik Nikola Faller, koji se izražava formama *land arta*, ekološki osviještenim performansom i crtežom. Diplomiravši kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu, Faller se usmjerio prema stvaralaštvu u skladu s prirodom, prateći cikluse godišnjih doba i upotrebljavajući u prirodi dostupne materijale poput lišća, snijega, slame, trave, pijeska, piljevine, granja, trske, koje potom oblikuje u „mandale“, odnosno repetitivne kružne forme. Izlaganje će se usredotočiti na iščitavanje simbolike stvaralaštva Ivana Rabuzina iz suvremenog rakursa, kao i na pronalaženje sličnosti i razlika u poetikama jednoga naivnog autodidakta i jednoga akademskog umjetnika te naivne i suvremene umjetnosti općenito. Posebna pozornost posvetit će se istraživanju *land arta* te dimenzije (ne)stalnosti umjetničkog djela.

Igor Loinjak
Akademija za umjetnost i kulturu, Osijek
loinjakigor@gmail.com

Krajolik kao topos – prilog razumijevanju Rabuzinovih krajolika

Pojam „krajolik“ smatra se razmjerno jasnim terminom te se nerijetko koristi bez svijesti o nizu impliciranih značenja koja on u svom punom opsegu može podrazumijevati. U svakodnevnoj upotrebi krajolik označava specifično uređenje ili odnos stvari (drveća, livada, kuća, tvornica, otvorenoga prostora itd.) u nekom kraju. Nadalje, krajolik se odnosi na izgled ili stil nekog kraja, pri čemu se ne misli samo na vrstu kuća ili drveća i red koji među njima vlada nego i na društvene i kulturne implikacije toga reda. U geografskoj se znanosti pod tim pojmom podrazumijeva morfologija oblika i strukture nekoga predjela, a može se raditi i o geografskom prostoru koji se prema određenim prirodnim ili društvenim značajkama i izgledom razlikuje od drugih predjela. U kontekstu geografije govori se i o kulturnim pejzažima (krajolicima) koji su u jednom trenutku promijenili izgled zbog djelovanja ljudskog faktora. Krajolik je, naposljetku, i oblik reprezentacije u smislu umjetničkog prikaza ili složenoga sustava značenja tako da se u likovnom smislu pod njime misli na djelo vizualne umjetnosti koje prikazuje krajolik nekoga područja.

U izlaganju će se na temelju teorijskoga instrumentarija kulturne geografije i srodnih društveno-humanističkih znanosti te komparativne povijesnoumjetničke analize pokušati dati drugačije čitanje Rabuzinova opusa te ga staviti u kontekst tradicije hrvatske pejzažistike 20. i 21. stoljeća.

Klara Macolić
samostalna istraživačica
klara.macolic@gmail.com

Nerealizirani projekt Galerije Rabuzin u Varaždinu arhitekta Vjenceslava Richtera

Izlaganje se bavi predstavljanjem nerealiziranog projekta izgradnje Galerije Rabuzin u Varaždinu arhitekta Vjenceslava Richtera. Analizom idejnog nacrtu, koji je ranih devedesetih godina 20. stoljeća naručio Ivan Rabuzin, moguće je rekonstruirati izgled i prostorni koncept galerije. Kako se objekt trebao nalaziti u starogradskoj jezgri (Bakačeva ulica 2), projektni je zadatak od arhitekta zahtijevao da se vanjskim izgledom prilagodi ambijentu, dok se unutrašnjost trebala oblikovati slobodnije, sukladno modernom arhitektonskom vokabularu. Tlocrti i presjeci ukazuju na raspored prema kojem su prizemlje i kat rezervirani za galerijski prostor, a potkrovlje za stambenu svrhu. Kroz sve nadzemne etaže trebala se protezati Richterova skulpturalna forma funkcionalnog karaktera. Smještanje impozantne skulpturalno-arhitektonske kreacije u središte građevine nužno dovodi do interakcije između Rabuzinova naivna slikarstva i Richterova modernističkog izričaja. Unatoč stilskoj različitosti, sinergijom arhitektonskih elemenata i predviđenih Rabuzinovih eksponata građevina postaje svojevrsni *Gesamtkunstwerk*. Može se zaključiti da iniciranjem inovativnog galerijskog prostora, koji bi ujedno predstavljao jednu od prvih interpolacija u centru grada, Ivan Rabuzin potvrđuje ambiciju i viziju čovjeka suvremene svijesti. U tom smislu, kontekstualizacija i analiza dovode do interpretacije kojom se iščitava idejna zasada i konačna valorizacija projekta.

dr. sc. Ivana Mance
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
imance@ipu.hr

Retorika slike Ivana Rabuzina

Namjera je izlaganja analizirati „retorička“ svojstva Rabuzinova slikarstva – postupke i načela oblikovanja koje slikar koristi, odnosno invenira, a koji u cjelini stvaraju poetski učinak slike, generirajući značenja ponad denotativne, narativne dimenzije slike (cvijet, drvo, sunce itd.). U tu svrhu posegnut će se za pojmovima iz teorije književnosti, odnosno jezične stilistike te u Rabuzinovu sistemu poetsko-oblikovnih sredstava pokušati razlučiti neke principe koji bi idealno mogli odgovarati retoričkim figurama poredbe, odnosno analogije, sinegdohe, gradacije, hiperbole, paradoksa itd. U prvom redu, tu je idealan, ali analitički plodonosan princip razlikovanja između metaforičke i metonimijske semantičke veze. Pomoću pojmova poredbe i analogijskog povezivanja pokušat će se objasniti postupci koji sliku grade kao neprestano usklađivanje ili pariranje dijelova unutar pretpostavljene cjeline, dakle princip u kojem se značenje pojedinog oblika ili njihovih skupina ostvaruje upravo u kontekstu cjelovite kompozicije, dakle paradigmatički. S druge strane, pomoću pojma sinegdohe kao aspekta metonimijskog premještanja značenja u kojem se izdvaja fragment ili aspekt označenog entiteta, pojašnjavaju se načela stilizacije, geometrizacije i ornamentalnosti – značenje se ostvaruje pomoću brojčanog ili geometrijskog pojednostavljenja, a apodiktika snaga te operacije izravno se suprotstavlja imperativu imenovanja po sličnosti i stvaranja asocijativnih veza. Osim ovih, binarno suprotstavljenih metaforičkih i metonimijskih načela, u Rabuzinovu se slikarstvu mogu izdvojiti i druge retoričke figure: primjerice, figura gradacije, koja se dovodi u vezu s likovnom logikom koncentričnog širenja i rasta; ili pak pojam hiperboličkog imenovanja pojedinih oblika, kojim se oni izdvajaju kao simbolička težišta. Koliko god s jedne strane ovi i slični stilistički pojmovi bili općeniti i stoga univerzalno primjenjivi baš na svako umjetničko djelo, ova vrsta raščlambe u konkretnom Rabuzinovu slučaju ipak pomaže približiti tajnu značenjskog obilja naizgled jednostavna, repetitivna simboličkog jezika.

mr. sc. Snježana Pavičić
Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
s.pavicic@hismus.hr

Ratni pejzaži Marijana Detonija i Josipa Seissela (1941. – 1945.)

Grafički listovi iz mape *Plodovi uzbuđenja* Marijana Detonija i crteži Josipa Seissela iz serije *U vrijeme zlo* nastali su za vrijeme Drugoga svjetskog rata i važan su segment nadrealističkih nastojanja u hrvatskoj umjetnosti. Oni izražavaju osobni doživljaj rata pomoću simbola, odnosno izražavaju osjećaje straha, tjeskobe i užasa. Na grafikama Marijana Detonija ističu se prikazi raskomadanih tijela, od kojih se dijelovi spajaju u zastrašujuće hibridne oblike koji asociraju na prijeteće nemani u pejzažima tjeskobnog ugođaja. Na crtežima Josipa Seissela dominiraju izobličene, zamotane figure koje ispunjavaju halucinantne vizije čudovišnih prostora. Uz navedena djela, izlaganje će predstaviti nekoliko pejzažnih slika malog formata Marijana Detonija, iz istog razdoblja, kao primjer znatno drukčijeg pristupa, odnosno kompozicija uočljivo „klasičnijeg“ i „mirnijeg“ dojma.

dr. sc. Snježana Pintarić
Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb
snjezana.pintaric@msu.hr

Ivan Rabuzin i brendiranje umjetnosti

Ivan Rabuzin (1921.–2008.) jedan je od najznačajnijih predstavnika hrvatske i svjetske naivne umjetnosti koji se ogledao u tradicionalnim slikarskim disciplinama – slikarstvu, crtežu i grafici, a realizirao je i brojne radove na području primijenjene umjetnosti – kazališne zastore, porculan i drugo. U svome rodnom Ključu, u tradiciji velikih slikarskih „knezova“, sagradio je obiteljsku kuću koja je uključivala i izložbeni prostor te raskošne salone za primanje gostiju. Zahvaljujući tome te njegovoj stalnoj prisutnosti i izvrsnoj prihvaćenosti na tržištu umjetnina, možemo zaključiti da se Rabuzin ističe kao jedan od naših umjetnika koji je postao umjetnik-brend, robna marka koja se prepoznaje kao sinonim uspješnosti i kvalitete. Rabuzin je također u potpunosti prihvatio Warholovu tezu o „poduzetničkoj umjetnosti“ kao o koraku koji slijedi nakon stvaranja umjetnosti te se time svrstao među rijetke hrvatske umjetnike koji žive od svog brenda.

Cilj ovog priloga je istražiti veze između Rabuzinovog umjetničkog rada i konzumacije umjetnosti, koje su pridonijele stvaranju jedinstvenog umjetničkog brenda na našoj likovnoj sceni, kao doprinos istraživanju brendiranja umjetnosti.

dr. sc. Petar Prelog
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
pprelog@ipu.hr

Priroda u djelima slikara Udruženja umjetnika Zemlja (1929. – 1935.)

Unatoč tomu što se priroda u djelima slikara Udruženja umjetnika Zemlja ne pojavljuje kao središnji ili ekskluzivni motiv, a njezina simbolika također nije u prvome planu, ona zauzima važno mjesto u umjetničkoj koncepciji s društvenim angažmanom, koju su ti slikari, na čelu s Krstom Hegedušićem, promovirali tijekom Zemljina djelovanja. Ako je Hegedušić, prema Krležinu mišljenju, otpočeka slikao „jedan te isti motiv: svoje Hlebine, sebe i sve oko nas na ovoj našoj hlebinskoj zemlji“, onda je u potpunosti jasno da se lokalni krajolik u slikarstvu Zemljinih protagonista ne može tumačiti samo kao sporedan dio slikarskog aranžmana. U ovome radu stoga će se pozornost posvetiti načinima na koje je priroda predstavljena u djelima slikara Udruženja umjetnika Zemlja, značenjima koje je takav način prikazivanja nosio, kao i razlikama u tretmanu prirode u slikarskim opusima Krste Hegedušića i ostalih Zemljinih slikara. Posebice će se naglasiti važnost predstavljanja lokalnog krajolika u jednoj od temeljnih „zemljaških“ ideja, onoj o potrebi stvaranja nezavisnog, nacionalnog likovnog izraza. U tom smislu, istaknut će se razlike između uloge krajolika u slikarstvu Zemlje i istodobnoj strategiji „našeg izraza“ Ljube Babića.

Sanja Prijatelj
Pučko otvoreno učilište Vrbovec, Vrbovec
sanja.prijatelj@gmail.com

Vrbovečke veze

Životni je i umjetnički put Ivana Rabuzina vodio širom svijeta. Na početku toga puta, u ratnom je vihoru u siječnju 1945. godine stigao u Vrbovec gdje je upoznao svoju buduću suprugu Ljubicu. Rabuzin je u svojoj autobiografiji zapisao: „S Ljubicom sam tada prvi puta posjetio vrbovečko groblje koje sam mnogo kasnije naslikao. Mnogobrojne šetnje vrbovečkim pejzažima, šume, gradečke šume pune cvijeća kojeg sam donosio Ljubici, pa cvijeće iz vrbovečkih vrtova. Nazivala me slikarom, vjerojatno po literaturi koju sam čitao i u svezi razgovora koje smo vodili.“

U izlaganju će se razmotriti veze Ivana Rabuzina i Vrbovca te vrbovečkog kraja – utjecaj vrbovečkih pejzaža na njegovo slikarstvo, ali i njegov rad u lokalnoj zajednici, odnosno njegov doprinos promociji naive i likovne umjetnosti općenito, njegova povezanost s umjetnicima s kojima se susretao na likovnim kolonijama, kao i percepcija njegova djela u vrbovečkom kraju danas. Naime, Rabuzin je poznao lokalnu scenu likovnih amatera te je s njima počeo surađivati u realizaciji Vrbovečkih likovnih susreta, likovne kolonije koja se od 1981. do 1994. održavala u Vrbovcu. Kao rezultat Rabuzinova rada u ovoj koloniji, u fundusu Pučkog otvorenog učilišta Vrbovec čuva se osam njegovih djela s prepoznatljivim motivima, o kojima će također biti govora. Vrbovečki likovni susreti s vremenom su postali najuglednija kolonija naivnih slikara amatera u tadašnjoj državi, uz one u Trebnju i Svetozarevu. Važan je i Rabuzinov doprinos realizaciji aukcije održane 1987. godine kojom su prikupljena sredstva za obnovu Likovne galerije Vrbovec.

Vrbovečka likovna kolonija imala je naglašenu pedagošku dimenziju jer su umjetnici po školama i mjesnim zajednicama održavali ogledne satove likovne kulture i susrete s đacima. Prigodom VI. Vrbovečkih likovnih susreta Rabuzin je izjavio: „To što smo do sada postigli valja nadalje razvijati. Satove likovnog odgoja i susrete po mjesnim zajednicama nema niti jedna kolonija. To je kapital.“ Rabuzinova povezanost s Vrbovcem potrajala je sve do njegove smrti, a proglašen je i njegovim počasnim građaninom.

dr. sc. Katarina Rukavina
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci, Rijeka
katarina.rukavina@uniri.hr

Dekonstrukcija pejzaža u suvremenoj umjetnosti: instalacija *Sanjaju li biljke sutrašnjicu?* Igora Eškinje

Umjetnička instalacija *Sanjaju li biljke sutrašnjicu?* riječkog umjetnika Igora Eškinje nastala je u sklopu programa *Dopolavoro* manifestacije *Rijeka 2020. – Europska prijestolnica kulture*, koji se bavi temom rada i slobodnog vremena te njihovim metamorfozama, kao i onim što ostaje kada rada više nema. U središtu je zanimanja posttranzicijska situacija grada Rijeke, u kojoj industrija i proizvodni pogoni, nekad prepoznatljivi elementi riječkog identiteta, propadaju i nestaju. Upravo je to polazište rada Igora Eškinje, *Sanjaju li biljke sutrašnjicu?*, koji se temelji na motivu i simbolici biljnog svijeta koji raste na mjestima napuštenih tvornica i industrijskih pogona. Rad promišlja vitalnost i snagu tog procesa okupacije i transformacije prostora od strane biljaka te njegovo značenje za život i identitet grada Rijeke. Svoja promišljanja umjetnik likovno artikulira izradom zidnih tapeta s biljnim uzorkom, od kojih se instalacija sastoji.

U kontekstu simpozija *Ivan Rabuzin i simbolika prirode u umjetnosti 20. i 21. stoljeća* Eškinjin je rad zanimljiv upravo zbog svoje teme. Iako se umjetnik ponajprije bavi (post)industrijskim prostorima, tema je u izvornom smislu pejzaž jer je osnovni likovni motiv živi biljni svijet koji raste na specifičnom mjestu. Istodobno, to je i antipejzaž, jer je ta biljka korov, i jer to mjesto nije određeno prirodnim, već industrijskim ambijentom. Izlaganje će predstaviti navedenu instalaciju Igora Eškinje kao recentan primjer hrvatske suvremene umjetnosti koji se bavi temom pejzaža u njegovom proširenom pojmu.

Tamara Rukavina
samostalna istraživačica
tamara.rukavina39@gmail.com

Rafaela Tassotti
samostalna istraživačica
rafaela.tassotti@yahoo.es

Cvijeće i cvjetni motivi zagorskog kraja u opusu Ivana Rabuzina

Ivan Rabuzin (Ključ, 1921. – Varaždin, 2008.) hrvatski je naivni umjetnik čiji opus krasi likovna djela mahom pejzažne tematike. Rabuzinova djela najčešće nose naziv poput *Cvijet*, *Pracvijeće*, *Veliki cvijet* te se tako naglašava važnost cvjetnih motiva u njegovim djelima. Naglasak u ovom istraživanju stavljen je upravo na prepoznavanju pojedinih cvjetnih motiva te njihovom imenovanju.

Cilj je ovoga istraživanja putem aplikacije *PlantNet* utvrditi genealogiju flore koju umjetnik koristi u svojim djelima te utvrditi rasprostranjenost cvjetnih motiva koji se pojavljuju na platnu ovoga naivnog umjetnika, kako bismo utvrdili jesu li plod autorove mašte ili doista postoje na geografskom području gdje je autor odrastao i živio.

Interdisciplinarni spoj humanističkih znanosti, točnije povijesti umjetnosti, s biologijom, kao poljem prirodnih znanosti, donosi nove zaključke na području istraživanja opusa Ivana Rabuzina: ne prepoznaje samo autorov umjetnički talent, već naglašava i važnost proučavanja onoga što nas okružuje.

dr. sc. Vinko Srhoj
Odjel za povijest umjetnosti
Sveučilište u Zadru, Zadar
vinko.srhoj@zd.t-com.hr

Umnostručeni krajolik Ivana Rabuzina ili o geometrijskom uzorkovanju

Na primjeru slikarskog djela Ivana Rabuzina razmatraju se aspekti tipizacije i unifikacije motiva iz prirode, svojstveni autorima koji razvijaju koncept krajolika kao amblematskog znaka. Čitanje te vrste slikarstva moguće je na podlozi invarijanti koje i u prirodnim znanostima označavaju svojstvo nepromjenjivosti i repeticije kao posljedice simetrijsko-geometrijskog uzorkovanja. Ivan Rabuzin je tako, unutar naivne umjetnosti, nakon iznalaska amblematskog znaka krajolika po kojemu je i morfološki i stilski prepoznatljiv, istoga unificirao, očistio od ispada životne nepredvidljivosti, naivi svojstvenog očuđavanja i nadrealizacije, privodeći ga redu i poretku, dovodeći ga u konačnici u sfere nebiološkog i transhumanog poretka (vidljiv izostanak ljudske i životinjske figure, tih „svetih međaša“ naivističkog *plein-aira*). Rabuzinov krajolik u svojoj strogoj geometriji/simetriji primjerom je one umjetnosti koja je iznikla na podlozi mentalne ideje discipline i poretka koja uvodi red u prirodu. Ili, kako je jednom u Mondrianovu slučaju ustvrdila kritika: fenomen prirode služe mu da u njima otkrije zakonitosti razuma. Na tom tragu i Rabuzinova umjetnost napušta tradicionalno područje „nesvjesnog“ u naivi i kroči prema ideji o nadmoći uma, reda, poretka. Unatoč takvoj sasvim legitimnoj „nenaivnoj“ poziciji, Rabuzinova slabost nastupa u onom trenutku kada življenu vezu s prirodom zamjenjuje njezin davno upamćeni i neosvježavani uzorak.

dr. sc. Svjetlana Sumpor
Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb
svjetlana.sumpor@hmnu.hr

Utopijsko i distopijsko u likovnoj umjetnosti

Utopija i distopija izvorno su književnoteorijski termini, odnosno književni žanrovi. Filmskim adaptacijama književnih djela te stvaranjem originalnih filmskih djela žanra distopije upotreba termina proširena je i na filmsku umjetnost. U filmu je, logikom medija, karakterističnoj distopijskoj priči pridodana specifična distopijska ikonografija. S rastom popularnosti žanra distopije, filmske distopije svojom ikonografijom značajno utječu na dio recentne likovne umjetnosti, prvenstveno (iako ne isključivo) slikarstva i fotografije. U najvećem broju slučajeva, riječ je o pejzažima i gradskim vedutama specifičnih ikonografskih karakteristika. U svjetlu recentnog proboja termina „distopijsko“ u rječnik likovne kritike, ovaj rad opisat će i usporediti na što se termini „utopijsko“ i „distopijsko“ u likovnoj kritici odnose. Posebna pažnja posvetit će se razmatranju stvaralaštva Ivana Rabuzina kao „utopijskog“, s obzirom na to da su brojni kritičari i povjesničari umjetnosti posegnuli upravo za tim terminom u nastojanju definiranja njegove umjetnosti. Stvaralaštvo Ivana Rabuzina sastoji se gotovo isključivo od prikaza pejzaža. Iako su mu kao polazište poslužili stvarni zagorski krajolici, oni su u njegovoj interpretaciji redovito transformirani u vizije koje su kritičari najčešće opisivali kao „rajske prizore“, „idile“ i „idealizirane pejzaže“ te „utopijske“ pejzaže. Rad će analizirati motive i postupke kojima se Rabuzin poslužio u stvaranju „idealnog“, odnosno „utopijskog“ pejzaža.

Ante Žaja
Muzej Matija Skurjeni, Zaprešić
ravnatelj@muzej-matija-skurjeni.hr

Skurjeni, Rabuzin i Zwirner: dva nepoznata pisma Rabuzina Skurjeniju (1964.)

Izlaganje će se koncentrirati na veljaču i ožujak 1964. godine i odnos dvojice velikana hrvatskog i svjetskog naivnog, odnosno izvornog, samoukog slikarstva, Matije Skurjenija i Ivana Rabuzina. Dva, do sada neobjavljena, rukom pisana Rabuzinova pisma Skurjeniju mogu objasniti njihov odnos, kao umjetnika i kao prijatelja. Naime, početkom šezdesetih godina 20. stoljeća Matija Skurjeni postigao je velik uspjeh kad je, zahvaljujući kontaktu s Radovanom Ivšićem, s kojim ga je povezo Ivan Picelj, realizirao izložbu u Galerie Mona Lisa u Parizu, krajem 1962. godine. Poznato je oduševljenje André Bretona i drugih francuskih nadrealista Skurjenijevim fantastično-nadrealnim slikama koje su bile izložene na toj izložbi. Izložbi je prisustvovao i njemački nadrealist Konrad Klaphech, koji je Skurjeniju pomogao s izlaganjem u galeriji Rudolfa Zwirnera u Kölnu 1963. godine. Ta je izložba i za slikara i za galerista bila svojevrsno ispitivanje tržišta. Navedena zbivanja bila su od povijesne važnosti za Zwirnera jer su ga financijski ojačala i ohrabrila te je već 1967. postao suosnivačem jedne od svjetski najvažnijih smotri suvremene umjetnosti, *Art Cologne*.

Teza je ovoga izlaganja da je upravo Skurjeni Rabuzina preporučio Ivšiću te tako inicirao njegovo prvo izlaganje u Galerie Mona Lisa u Parizu 1963. godine. Pretpostavka je da je odnos Skurjenija i Rabuzina bio nalik odnosu oca i sina. Naime, Skurjeni je bio čak 23 godine stariji od Rabuzina, a obojica su, zahvaljujući poznanstvu s Mićom Bašičevićem, surađivali i s grupom umjetnika okupljenih oko Studija G u Zagrebu.

Životopisi

Ivan Rabuzin i simbolika prirode
u umjetnosti 20. i 21. stoljeća

Nikola Albaneže
Ivana Bašičević Antić
Vesna Burojević
Mihaela Cik
Vesna Delić Gozze
Goran Đurđević
Vana Gović
Ivan Kokeza
Gabrijela Krmpotić Kos
Helena Kušenić
Igor Loinjak
Klara Macolić
Ivana Mance
Suzana Marjanić
Ksenija Orelj
Snježana Pavičić
Snježana Pintarić
Petar Prelog
Sanja Prijatelj
Katarina Rukavina
Tamara Rukavina
Vinko Srhoj
Svjetlana Sumpor
Rafaela Tassotti
Ante Žaja

Nikola Albanež (Zagreb, 1960.), povjesničar umjetnosti, rusist, muzeolog, od 2006. do 2018. voditelj je muzeoloških projekata neprofitne ustanove *Academiae Cravaticae*, a od 2003. procjenitelj u Aukcijskoj kući Kontura. U razdoblju od 2004. do 2008. predavač kolegija *Muzejske izložbe* na Katedri za muzeologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; godine 2006. gostovao na Sveučilištu u Grazu. U Kabinetu grafike HAZU zaposlen od 2000. do 2002. godine te autor koncepcije i kustoske provedbe 3. hrvatskog trijenala crteža 2002. godine. Od 1994. do 2000. u Gradskom muzeju Karlovac kustos odjela kulturne povijesti i voditelj galerije Vjekoslav Karas (u sklopu istoga muzeja). Područja interesa: hrvatska likovna umjetnost od 19. stoljeća do danas, likovna kritika, teorija muzejskih izložbi te vrednovanja umjetnina i muzealija, problematika kulturnoga identiteta i interpretacija baštine.

Ivana Bašičević Antić (1976.) doktorirala je na Univerzitetu umetnosti u Beogradu na grupi za Interdisciplinarnu studiju. Upravitelj je fondacije Fond Ilija & Mangelos (od 2007.). Autor je niza stručnih studija među kojima su: *Svet po Iliji*, monografija, 2009. (urednik i autor teksta); „Lo strano caso di Ilija Bosilj“, *Magazine of the Outsider Art Observatory*, University of Palermo, br. 4, ožujak 2012.; „The Personal Mythology of Mangelos“, u: *mangelos*, Paraguay Press, Paris, 2014.; „Being ‘The Other’ – Analysis of Three Artistic Cases: Nancy Spero, Cy Twombly and Dimitrije Bašičević Mangelos“, *AM Journal of Art and Media Studies*, br. 8, 2015.; *Emerik Feješ*, monografija, Muzej savremene umetnosti Vojvodina, Novi Sad, 2012. Sudjelovala je na internacionalnim simpozijima “Outsider Art: European Prospective”, u sklopu: *Outsider Art Past Forward*, Helsinki, 2011. i “Forum for Outsider Art, a European Platform for Art Studios and Artists”, Minster, 2011. Kustos niza izložbi u zemlji i inozemstvu. Član Upravnog odbora nagrade *Dimitrije Bašičević Mangelos Award*.

Vesna Burojević rođena je u Šidu, Republika Srbija, 1963. godine. Diplomirala na Odeljenju za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu. Zaposlena u Galeriji slika „Sava Šumanović“ u Šidu. Stekla zvanje višeg kustosa. Glavno polje istraživačkog rada joj je opus Save Šumanovića (1886. – 1942.) i određenje njegovog značaja u formiranju jugoslavenske moderne umjetnosti u prvoj polovini dvadesetog stoljeća. Autorica brojnih istraživačkih radova koji upućuju na suvremenost, originalnost i smisaonu određenost Šumanovićevog opusa. Autorica je nekoliko izložbi posvećenih suvremenoj interpretaciji djela Save Šumanovića. Sudionica je i organizatorica brojnih znanstvenih i stručnih skupova.

Mihaela Cik rođena je 1994. godine u Koprivnici, a osnovnu školu i opću gimnaziju završila je u Đurđevcu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu završila je 2018. godine dvopredmetni studij povijesti umjetnosti i komparativne književnosti. Tijekom 2019. i 2020. godine polazila je u Muzeju grada Đurđevca program stručnog osposobljavanja za kustosicu nakon čega je radila kao nastavnica likovne umjetnosti u Gimnaziji dr. Ivana Kranjčeva u Đurđevcu. O temama iz područja umjetnosti i

književnosti, osobito onima koje se tiču područja Podravine, izlaže na znanstvenim skupovima i kongresima te piše u stručnim radovima. Redovito objavljuje književne kritike i prikaze stručne literature te povremeno piše predgovore izložbama i predstavlja knjige.

Vesna Delić Gozze rođena je u Dubrovniku, gdje je završila gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala povijest umjetnosti i komparativnu književnost. Studirala četiri semestra režiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Stekla magisterij znanosti na Filozofskom fakultetu filmološkom temom naslova *Filmski izraz između dokumentaristike i fikcije*. Višegodišnja urednica filmskog programa u SKUC-u, Zagreb. Muzejski stručni rad započela u Kneževom dvoru ustanove Dubrovački muzeji. Boravila na stručnom usavršavanju na Goethe institutu u Berlinu i na Sveučilištu Yale u New Havenu. Redateljica je dokumentarnih filmova. Za film *Zima ljetnikovaca* dobila je Grand Prix za režiju na ICCROM-u u Rimu, 1991. Bila je v. d. ravnateljicom Dubrovačkih muzeja te ravnateljicom memorijalnog muzeja Dom Marina Držića i Umjetničke galerije Dubrovnik. U više mandata bila je članica vijeća Nacionalnog komiteta ICOM-a te upravljačkih tijela Hrvatskog muzejskog društva i međunarodnih ICOM-ovih komiteta. Aktivno izlaže na stručnim međunarodnim konferencijama ICOM-a. Autorica je više od stotine izložbi te je stekla zvanje muzejske savjetnice.

Goran Đurđević (Požega, 1988.) arheolog je i povjesničar koji se obrazovao i usavršavao u Zadru, Los Angelesu i Peking, gdje je trenutno na doktorskom studiju iz arheologije na Sveučilištu Capital Normal. Interesi su mu podijeljeni u tri grane: globalna antika i komparacija starovjekovnih carstava Rima, Perzije, Indije i Kine; ogledala/zrcala i digitalna humanistika; ekološka humanistika jugoistočne Europe. Koautor je dviju knjiga: *Sedamdeset godina nogometa u Vidovcima* (2016.) i *Svila, zmajevi i papir: arheologija, povijest, kultura i civilizacija Kine* (u tisku, 2021.). Urednik je ili suurednik četiri knjige. Dobitnik je stipendije MZO-a za nadarene studente (A kategorija) u razdoblju 2007. – 2010. i dvaju Rektorovih nagrada za akademske godine 2008./2009. i 2011./2012. Bio je finalist Top stipendije (2009. i 2011.), nagrade Hrvatske udruge nastavnika povijesti (2015.) i stipendije vlade NR Kine za studij (2017. – 2021.). Suvoditelj je međunarodnog projekta *Mirror Studies* i autor *web*-stranice projekta.

Vana Gović diplomirala je povijest umjetnosti i etnologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2015. godine zaposlena u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja Rijeka kao viša kustosica i voditeljica Memorijalnog centra *Lipa pamti*. Kombinirajući kulturu sjećanja i suvremenu umjetnost, istražuje potencijale suvremenih muzeja za društvenu promjenu. Uspješno je implementirala prvi participativni model upravljanja muzejima u Hrvatskoj. Kustosica je velikog broja izložbi i *site-specific* umjetničkih instalacija, autorica brojnih knjiga, kataloga i članaka.

Ivan Kokeza diplomirao je povijest umjetnosti i povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Tijekom zimskog semestra 2015./2016. godine boravio je na Sveučilištu Adam Mickiewicz u Poznaniu. Od 2016. godine polazi poslijediplomski doktorski studij povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, na kojem izrađuje disertaciju pod naslovom *Historijsko slikarstvo u Hrvatskoj od ilirskog pokreta do Drugog svjetskog rata*. Od 2018. godine djeluje kao istraživač u statusu doktoranda na projektu Hrvatske zaklade za znanost *Umjetnost i država u Hrvatskoj od prosvjetiteljstva do danas*. Od 2020. godine zaposlen je kao kustos pripravnik Zbirke slika, grafika i skulptura u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu.

Gabrijela Krmpotić Kos živi i radi u Zagrebu. Već sa pet godina kreće u Glazbenu školu Vatroslava Lisinskog u Zagrebu svirati klavir, čime započinje njezin odabir raditi i služiti kulturi i umjetnosti; to je poziv, a ne radno mjesto, kako često ističe. Radila je kao muzikoterapeut, profesorica glazbene umjetnosti i pedagoginja te je više od 16 godina provela u Koncertnoj direkciji Zagreb obavljajući najsloženije produkcijske poslove. Zaslužna je za mnogobrojne glazbeno-scenske, glazbene, filmske i likovne manifestacije i brojna druga događanja u Zagrebu, Hrvatskoj i svijetu. Nakon više od 20 godina rada u kulturi, započinje novu etapu na svom kulturnom putu, radom u muzeju. Bila je ravnateljica nacionalnog Hrvatskog muzeja turizma u Opatiji, a od 2019. obnaša dužnost ravnateljice nacionalne muzejske institucije Hrvatskog muzeja naivne umjetnosti u Zagrebu. Ponosno sa svojim suradnicima, djelatnicima HMNU-a radi na redefiniranju nove strategije novoga objekta koja će na nov, suvremen i atraktivan način prikazati autentičnu hrvatsku umjetnost, svakako najposebniju – hrvatsku naivu. Školovala se u rodnome gradu, studiravši na Muzičkoj akademiji i Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, te u Italiji (Bologna) i Austriji (Salzburg). Vjeruje kako će i kao kustosa doprinijeti nekim novim muzejsko-galerijskim aktivnostima u skoroj budućnosti u muzeju u suradnji s novim suradnicima koji će joj se ubrzo priključiti u radu. Članica je mnogobrojnih umjetničkih i kulturnih muzejskih udruženja, višestruko je nagrađivana hrvatskim i međunarodnim nagradama i priznanjima. Iskreno vjeruje da je svaka umjetnost moguća.

Helena Kušenić diplomirala je povijest umjetnosti i hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2013. zaposlena kao kustosa Muzeja grada Koprivnice. Suradnica je udruge za promicanje hrvatske umjetnosti i kulture *Mamuze* i AK galerije. Od 2016. do 2018. izvršna je urednica *Podravskog zbornika*, multidisciplinarnih publikacija Muzeja grada Koprivnice. Bavi se pisanjem tekstova iz područja likovne umjetnosti (autorica knjige *Putevima Hlebinske škole*, 2018.), organiziranjem izložbi u zemlji i inozemstvu, kao i pedagoško-edukativnih radionica. Voditeljica je projekta Drava Art Biennale (DAB) koji problematizira problem vode u umjetničkom i sociološkom smislu; dječjeg ljetnog kampa KUL Hlebine (Kultura, Umjetnost, Logorovanje) te rezidencija umjetnika HINT (Hlebina, Inovacija, Naiva, Tradicija). Od 2018. dopredsjednica je Kulturnog vijeća Grada Koprivnice te Udruge osoba s invaliditetom Grada Koprivnice *Bolje sutra*. Sudjelovala u projektima razmjene

mladih (Finska, 2013.; Češka, 2015.; Španjolska, 2019.), a danas aktivno surađuje u brojnim (EU) projektima senzibilizacije javnosti i osnaživanja osoba s invaliditetom.

Igor Loinjak rođen je u Osijeku 3. travnja 1988. Završivši gimnaziju prirodoslovno-matematičkoga smjera, upisuje studij filozofije i religijskih znanosti na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu. Bakalareat iz područja filozofije stekao je 2010. godine na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove, a dvije godine kasnije diplomu magistra struke komparativne književnosti i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Iste je godine upisao poslijediplomski doktorski studij povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Za vrijeme studija nagrađen je Rektorovom i Dekanovom nagradom za izvrsnost u studiju. Radio je u Gradskim galerijama Osijek i Muzeju likovnih umjetnosti Osijek, a od prosinca 2015. zaposlen je na mjestu asistenta na Odsjeku za vizualnu i medijsku umjetnost pri Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Od 2015. do 2017. bio je voditelj Galerije Kazamat u Osijeku. Organizirao je nekoliko autorskih izložbi te napisao veći broj uvodnika i predgovora za umjetničke kataloge. Član je HS AICA-e.

Klara Macolić rođena je 1994. godine u Varaždinu. Nakon završenog dvopredmetnog preddiplomskog sveučilišnog studija povijesti i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Rijeci 2017. godine, magisterij nastavlja na jednopredmetnom diplomskom studiju povijesti umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, istraživački smjer, modul *Konzervatorstvo*. Dobitnica je Rektorove nagrade za akademsku godinu 2018./2019. Diplomirala je 2019. godine s temom *Stilsko restauriranje Trakoščana u 19. stoljeću*. Istraživački rad na tom području nastavlja u suradnji s muzejom *Dvor Trakoščan* te objavljuje radove u časopisima *Podravina* i *Kolo*. Zaposlena je u privatnom sektoru kao voditeljica projekta za poticanje poduzetništva u kulturnim i kreativnim industrijama, koji sufinancira Ministarstvo kulture i medija.

Dr. sc. **Ivana Mance**, povjesničarka umjetnosti. Od prosinca 2003. zaposlena je u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu. U znanstvenoj djelatnosti posvećena je istraživanju povijesti hrvatske povijesti umjetnosti te različitim temama iz umjetnosti 19. i 20. stoljeća – ulozu umjetnosti i kulturne baštine u konstituiranju nacionalnog identiteta u 19. stoljeću, povijesti slikarstva u 19. i 20. stoljeću, povijesti umjetničkih institucija u 19. i 20. stoljeću. U navedenom području znanstvenog bavljenja objavila je jednu znanstvenu monografiju, nekoliko poglavlja u knjigama skupine autora te više znanstvenih i stručnih članaka. Od vremena studija bavi se i likovno-kritičkim radom, prateći suvremenu umjetničku produkciju i druga izložbena zbivanja od interesa. Autorica je i nekolicine izložbi. Članica je više strukovnih udruženja (AICA, DPUH, ULUPUH). Glavna je urednica znanstvenog časopisa *Život umjetnosti* te članica uredništva znanstvenog časopisa *Peristil*. Kao mentorica za teorijski rad sudjeluje na doktorskom studiju umjetnosti na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu te na doktorskom studiju humanističkih znanosti Sveučilišta u Zadru.

Suzana Marjanić (1969.) znanstvena je savjetnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, gdje ostvaruje interese za teorije mita i rituala, kulturnu i kritičku animalistiku te izvedbene studije. Doktorirala je na temi *Mitsko u usmenoknjiževnom – tragom Nodilove re/konstrukcije „stare vjere“ Srba i Hrvata* 2002. godine. Objavila je tri autorske knjige: *Glasovi „Davnih dana“: transgresije svjetova u Krležinim zapisima 1914–1921/22* (2005.), *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas* (2014.) i knjigu *Topoi hrvatskoga performansa: lokalna vizura* (2017.). Suurednica je šest zbornika radova. Vanjska je suradnica (predavačica) Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Sveučilišta u Zadru i Poslijediplomskoga studija književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Za knjigu *Kronotop hrvatskoga performansa: od Travelera do danas* dobila je Godišnju nagradu Hrvatske sekcije AICA i Državnu nagradu za znanost.

Ksenija Orelj studirala je povijest umjetnosti i njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Magistrirala je kustoske kulture pri Akademiji likovnih umjetnosti u Leipzigu. 2018. bila je kustosica u rezidenciji u Museumsquartieru u Beču, Q27. Trenutno radi kao viša kustosica u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci. Članica je Hrvatske sekcije AICA-e, međunarodnog udruženja likovnih kritičara. Objavila je niz publikacija i članaka. U kustoskom je djelovanju zainteresirana za programe koji se temelje na interdisciplinarnom i timskom pristupu, s fokusom na temu dokolice i promjena u sustavu rada.

Snježana Pavičić (Zagreb, 1958.) diplomirala je povijest umjetnosti i arheologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1981.), gdje je magistrirala temom *Politički plakat u Hrvatskoj 1940 – 1950*, a 2009. godine odobrena joj je tema disertacije *Tendencije u hrvatskoj likovnoj umjetnosti 1940 – 1950*. Stekla je zvanje muzejske savjetnice (1997.) i voditeljice Likovne i Sakralne zbirke Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu (1991.). Autorica je više samostalnih i studijskih likovnih izložbi te suradnica niza velikih izložbenih istraživačkih projekata tima autora u hrvatskim i inozemnim muzejima (u Zagrebu: Muzej za umjetnost i obrt, Muzejsko-galerijski centar Klovićevi dvori, Muzej suvremene umjetnosti i Moderna galerija; Narodni muzej u Budimpešti; Državna galerija u Stuttgartu i drugi). Objavljuje članke, kritike, recenzije te izvorne znanstvene radove o temama iz povijesti umjetnosti, vizualnih komunikacija, muzeologije, zaštite spomenika u stručnoj periodici (*Peristil*, *Život umjetnosti*, *ČIP*, *Kaj*, *Prilozi Instituta za arheologiju*, *Museumskunde*, *Informatica Museologica*, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*) i časopisima za kulturu i umjetnost (*Vijenac*, *Zarez*, *Kontura*). Surađuje u programima Hrvatske radiotelevizije te Instituta za povijest umjetnosti. Sudjelovala na više stručnih i znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu.

Dr. sc. **Snježana Pintarić** rođena je 1960. u Pregradi, Republika Hrvatska. Diplomirala povijest umjetnosti i njemački jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1983. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu stekla titulu doktorice informacijskih i komunikacijskih znanosti 2020. Od 1998. ravnateljica je Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu. Voditeljica Zbirke slikarstva. U svom kustoskom radu stekla zvanje muzejske savjetnice. Od 1999. do 2009. voditeljica projekta izgradnje nove zgrade Muzeja suvremene umjetnosti. Sa stručnim i znanstvenim izlaganjima sudjelovala na simpozijima i kongresima na temu povijesti umjetnosti i muzeologije. Kao urednica publikacije *Volumen – katalog zbirki MSU* primila godišnju nagradu Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske 2007., a za izložbu *Nepokorena šuma* – Hommage Radovanu Ivšiću (koautorstvo s Annie Le Brun) nagradu za najbolju izložbu Hrvatskog muzejskog društva 2015. Za zasluge u kulturi nagrađena je ordenima Republike Hrvatske i Republike Austrije.

Dr. sc. **Petar Prelog** povjesničar je umjetnosti, viši znanstveni suradnik u Institutu za povijest umjetnosti. U okviru znanstvenoistraživačkog programa Instituta bavio se temama vezanim za povijest hrvatske umjetnosti 20. stoljeća i bio suradnik na više znanstvenoistraživačkih i stručnih projekata. Autor je brojnih tekstova objavljenih u knjigama, znanstvenoj i stručnoj periodici te urednik više monografija i zbornika. Kao vanjski suradnik sudjelovao u izvođenju nastave na Akademiji likovnih umjetnosti i Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani i Sveučilištu u Zadru. Sudjelovao je na nizu domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova, a autorski potpisuje nekoliko monografskih i problemskih izložaba, među kojima se izdvajaju *Proljetni salon 1916.–1928* (Umjetnički paviljon, Zagreb, 2007.) i *Umjetnost i život su jedno: Udruženje umjetnika Zemlja 1929.–1935.* (autor izložbene koncepcije i voditelj autorskog tima izložbe; Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2019.). Dobitnik je Državne nagrade za znanost za 2018. godinu za autorsku knjigu *Hrvatska moderna umjetnost i nacionalni identitet*.

Sanja Prijatelj rođena je 1972. godine u Zagrebu. Nakon završene osnovne i srednje škole u Vrbovcu, upisuje studij kroatistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu koji završava stekavši zvanje profesorice hrvatskog jezika i književnosti. Tijekom srednje škole i studija počela je raditi kao novinarka na radiju i televiziji te u novinama. Od 1998. godine postaje zaposlenica HRT-a, odnosno Radija Sljeme na kojem radi kao novinarka, reporterka, voditeljica i urednica. Surađuje i u televizijskom programu matične kuće. 2007. godine postaje ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Vrbovec, javne ustanove čiji je osnivač Grad Vrbovec. Djelatnost Učilišta je kultura i obrazovanje, a u sklopu ustanove djeluje i muzejska zbirka koju je 2012. ustrojila Sanja Prijatelj. Uz redovite ravnateljske poslove aktivno istražuje povijest Vrbovca i okolice te je do sada objavila nekoliko knjiga. Autorica je brojnih publikacija, kataloga, plakata i deplijana te više izložbi.

Katarina Rukavina (1976.) docentica je na Akademiji primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci gdje izvodi nastavu iz povijesti i teorije umjetnosti na Odsjeku za likovnu pedagogiju i Odsjeku za primijenjenu umjetnost. Nakon završenog studija filozofije i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, poslijediplomski studij filozofije, grana estetika, završila je na istom fakultetu 2008. obranivši disertaciju pod naslovom *Filozofjsko utemeljenje umjetničke prakse XX. stoljeća. Viđenje i spoznaja u vizualnim umjetnostima XX. stoljeća*. Autorica djeluje u interdisciplinarnom području estetike, filozofije, teorije i povijesti umjetnosti, u kojem istražuje pitanja vezana za diskurs vizualnosti te ideju umjetnosti polazeći od njezinog spoznajnog određenja. Znanstveni interes fokusira na bitne promjene u razvoju vizualne kulture, umjetnosti i njezinog pojma u 20. stoljeću i danas. Objavljuje radove u znanstvenim časopisima *Filozofska istraživanja*, *Metodički ogledi*, *Ars Adriatica* i *Ars & Humanitas*. Živi i radi u Rijeci.

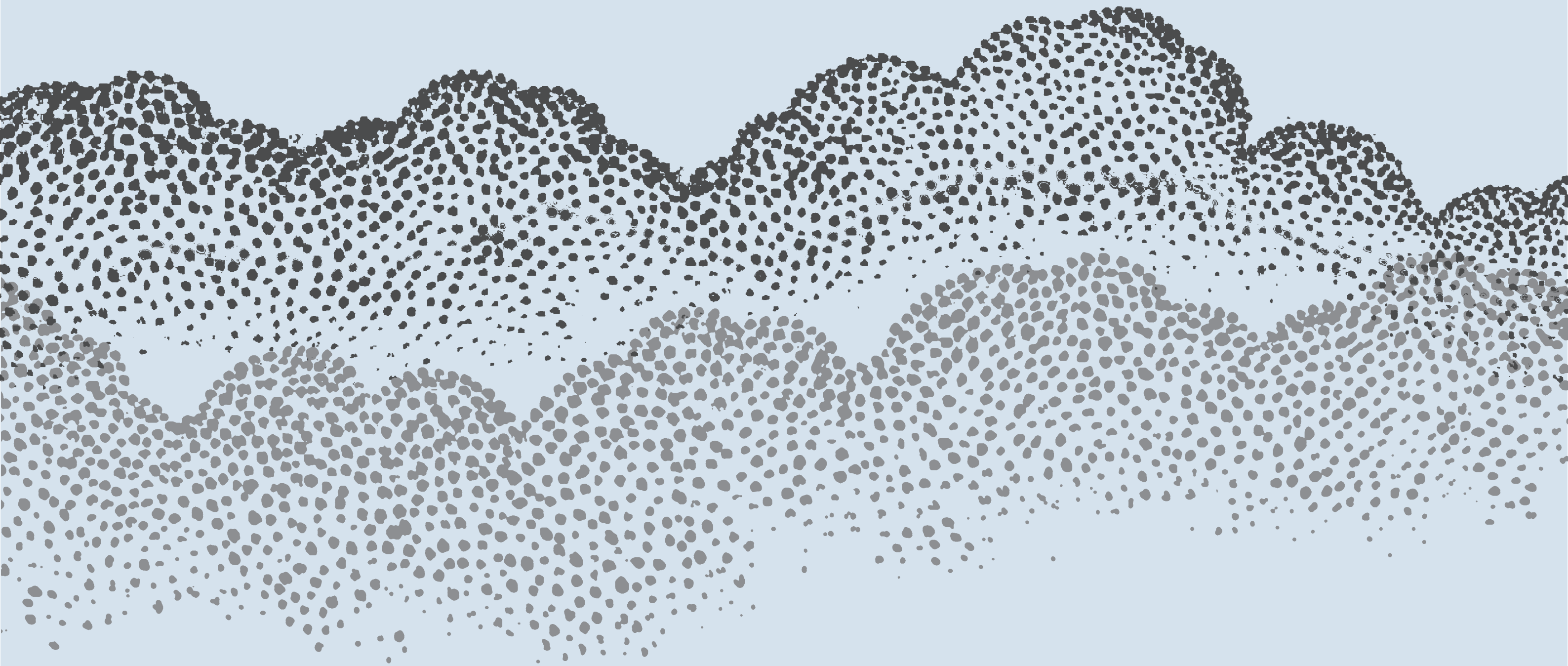
Tamara Rukavina završila je Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu. Diplomski rad obranila je 2017. godine s temom *Hidrografska i bio-optička svojstva Južnojadranske kotline zimi*. Sudjelovala je kao volonter na manifestaciji *Noć biologije* koja se održava na biološkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. Iskustvo terenskog rada stekla je na području Istre, Kvarnera i Gorskoga kotara te u okolici Zagreba u sklopu obaveznih i izbornih kolegija tijekom studija. Trenutno je zaposlena u Osnovnoj školi Hrvatski Leskovac kao profesorica biologije i kemije. Stručni ispit položila je 2019. godine.

Vinko Srhoj likovni je kritičar i redoviti profesor Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru. Područje njegovog znanstvenog interesa, od teme magistarskog rada o likovnom kritičaru Kostu Stajniću do disertacije o grupi Biafra, vezano je za ideje ranog modernizma reflektirane na stvaranje „nacionalnog stila“ te društveno angažiranu umjetnost sedamdesetih godina 20. stoljeća. Od sredine sedamdesetih godina 20. stoljeća, uz znanstveni rad, aktivan je kao likovni kritičar, objavljujući u gotovo svim hrvatskim dnevnim i periodičkim publikacijama. Objavio je više od tisuću znanstvenih i stručnih tekstova. Organizira i piše tekstove za grupne i autorske izložbe vezane za suvremenu umjetničku scenu, posebno se orijentirajući na postmodernu umjetnost. Od 1990. autor je tematskih izložbi trijenala hrvatskog slikarstva Plavi salon: *Corpus Alchymicum*, *Inovacije u slikarstvu osamdesetih godina*, *Strategija citata u umjetnosti osamdesetih i devedesetih godina*, *Retroavangarda*, *Neomoderna ili još jedan prijelom stoljeća*, *U susret Plavom salonu*, *Umjetnik kao idealni lažljivac*, *Realizmi privatnosti*, *subjektivno u objektivnom u novom hrvatskom slikarstvu*. Glavni je istraživač na istraživačkom projektu MZO-a pod nazivom *Likovna umjetnost i likovna kultura 19., 20. i 21. stoljeća u Dalmaciji*. Pokretač je i urednik časopisa za književnost i umjetnost *Glasje* te član uredništva časopisa *Ars Adriatica*. Politički je kolumnist zadarskog tjednika *Narodni list*. Član je Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske, Hrvatskog muzejskog društva i AICA-e.

Svjetlana Sumpor diplomirala je povijest umjetnosti i komparativnu književnost, a doktorirala na Poslijediplomskom doktorskom studiju književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu disertacijom *Ironija kao strategija u žanru distopije*. Radi kao viša kustosica i voditeljica zbirke u Hrvatskom muzeju naivne umjetnosti u Zagrebu, gdje je osmislila i organizirala brojne izložbe. Osim kataloga izložbi napisala je dvije zbirke eseja (*Dekodiranje slika*, 2005.; *Dekodiranje slika 2*, 2015.), tri monografije (*Ivan Generalić 1930-1945.*, 2009.; *Petar Smajić 1932-1941.*, 2010.; *Ivan Generalić 1946-1961.*, 2014.), muzejski vodič te scenarij za dokumentarni film o Ivanu Rabuzinu (*Ključ sreće*, 2007.). Kao članica autorskog tima sudjelovala je u realizaciji izložbe *Umjetnost i život su jedno: Udruženje umjetnika Zemlja 1929. – 1935.* (Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2019.). Uz rad u Muzeju objavila je brojne tekstove, uglavnom kritičke osvrtne na izložbe i knjige, u specijaliziranim časopisima te sudjelovala na međunarodnim stručnim i znanstvenim simpozijima. Članica je HS AICA-e (Association internationale des critiques d'art), AAMC-a (Association of Art Museum Curators), USS-a (Utopian Studies Society) i DPUH-a (Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske).

Rafaela Tassotti magistra je povijesti umjetnosti i španjolskoga jezika. Tijekom studija dobila je Rektorovu i Dekanovu nagradu. Sudjelovala je na kongresima *Hrvatski povjesničari umjetnosti: Olga Maruševski i Dani Cvita Fiskovića*. Radila je na projektu digitalizacije časopisa za povijest umjetnosti *Peristil*. Pod mentorstvom dr. sc. Sanje Cvetnić, zajedno s nekolicinom kolega studenata, organizirala je izložbu o velikim povijesnim urama tirolskoga majstora Wendelina Jägera, pod nazivom *Tik-tak: tempus volat, hora fugit, horologium manet*. Sudjelovala je u projektu *Mapiranje grada Zagreba frankapanskim tragovima* u sklopu kolegija *Frankapani kao naručitelji*.

Ante Žaja rođen je 1966. u Sinju. Završio Srednju školu u Zagrebu. Diplomirao slikarstvo u klasi profesora Đure Sedera na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Za diplomski rad dobio Nagradu ALU. Kao student izlagao u Kopenhagenu. Izlagao na 13 samostalnih i brojnim skupnim izložbama. Živio i stvarao u Pragu. Djela mu se nalaze u mnogim javnim, privatnim i sakralnim zbirkama. O njegovom umjetničkom radu pisali su eminentni likovni kritičari i povjesničari umjetnosti u tisku, na radiju i televiziji (Darko Glavan, Tonko Maroević, Nada Beroš, Sanda Križić-Roban, Zvonko Maković, Mladenka Šolman i drugi). Od 2015. ravnatelj je Muzeja Matija Skurjeni u Zaprešiću. Stekao je muzejsko zvanje kustosa. Član je Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU) i Hrvatskog muzejskog društva (HMD). Član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika (HZSU) bio je od 1998. do 2015.

Ivan Rabuzin i simbolika prirode u umjetnosti 20. i 21. stoljeća

Virtualni simpozij
povodom 100. obljetnice rođenja
Ivana Rabuzina

(Ključ, kod Novog Marofa, 27. 3. 1921. – Varaždin, 18. 12. 2008.)

Slika 1 (str. 16-17)

Ivan Rabuzin, *Na bregovima - prašuma*, 1960.,
(izrez), ulje na platnu, 692x1167 mm,
FOTO: D. Bavoľjak © HMNU, Zagreb

Slika 2 (str. 56-57)

Ivan Rabuzin, *U bregovima polje*, 1968.,
(izrez), ulje na platnu, 700x1000 mm,
FOTO: D. Bavoľjak © HMNU, Zagreb

NAKLADNIK

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, 2021.

ZA NAKLADNIKA

Gabrijela Krmpotić Kos

UREDNICI

Ivana Mance, Petar Prelog i Svjetlana Sumpor

LEKTURA

Isidora Vujošević

GRAFIČKI DIZAJN

Mario Aničić

INFORMATIČKA PODRŠKA SIMPOZIJA

Ante Desanti

ISBN 978-953-6660-74-2

Program simpozija i Knjižica sažetaka realizirani su
zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva kulture
i medija Republike Hrvatske i Gradske skupštine
Grada Zagreba.

